

A jelenlegi kétszintű érettségi vizsgával kapcsolatos vélemények (szerk. Orosz Gyula)

Budapesti Fazekas Mihály Gimnázium, 2014. nyara, 2015. január

Az alábbi kollégákat kerestem fel (időrendben):

Hraskó András (HA)
Kocsis Szilveszter (KSz)
Paróczay József (PJ)
Táborné Vincze Márta (TVM)
Hámori Veronika (HV)
Kiss Géza (KG)
Fazakas Tünde (FT)
Lazkó László (LL)
Dobos Sándor (DS)
Solti Edit (SE)
Gyenes Zoltán (GyZ)
Szoldatics József (SzJ)
Orosz Gyula (OGy)

(Alkalmanként a saját megjegyzéseimet is megjelenítem, amik a beszélgetések során elhangzottakhoz kapcsolódnak.)

Különböző terjedelmű nyilatkozatok születtek. A beszélgetés általában *nem irányított* volt; az alany néhány percben elmondta a gondolatait. Szükség esetén („Miről beszéljek még?”) adtam néhány lehetőséget, pl. középszint (KSz) és emelt szint (ESz) írásbeli és szóbeli vizsgái vagy a javítási útmutatókkal kapcsolatos szakmai vélemény jellemzése.

Az elhangzott véleményeket alkalmanként szubjektív módon (tehát nem az elhangzás időbeli sorrendjében felsorolva) csoportosítottam.

Hraskó András

1. Az új típusú érettségi vizsgát bevezetésekor, majd a kezdő években sok kritika érte. Most tisztul a rendszer.
2. **Elégedett** az ÉV jelenlegi rendszerével.
3. Az ÉV tartalmilag színvonalas; és *nem könnyű* sem a KSz, sem az ESz vizsga. Sokszínű, sokrétű tudást követel.
4. Túlhangsúlyozott a statisztika, valószínűségszámítás. (Nincs további hozadéka, kissé lóg a levegőben.)
5. Az ESz szóbeli vizsgákkal kapcsolatban esetenként utólagos anomáliákat említenek a diákok. Ezek az anomáliák általában kicsik, és a szituációkban nem is szükségképpen a diáknak van igaza. Ennek ellenére a jelenség **rendszerprobléma**, illetve rendszerhiány.
6. Esetleg megoldást adna a szóbeli vizsgákról készített videofelvétel, de egyrészt ez az elképzelés logisztikailag és a költségnövekedés szempontjából nem tűnik reálisnak, másrészt a probléma „nem annyira” súlyos.
7. Az ESz szóbeli vizsgához végül is „ne nyúljunk hozzá” – az oktatáspolitikai sokkal súlyosabb, fontosabb megoldandó problémákkal küzd.

Megjegyzések (OGy):

Legmarkásabban Hraskó András fogalmazta meg az ÉV „fejlődését”, színvonalának folyamatos növekedését. Ide sorolnám, hogy az ESz szóbeli tételsorok is *évről-évre egyre jobbak*, a kis változtatások szerencsések. Jelenleg lényegében kiegyensúlyozott, tartalmilag és nehézségileg kb. azonos, a követelményeket nagyjából lefedő tételek szerepelnek a jegyzékben. (OGy)

Az ESz szóbeli vizsgákkal kapcsolatban említett anomáliák kétségtelenül léteznek, és a probléma valóban rendszerszintű. (Nincs érdemi szakmai kontroll a bizottság felett, a diáknak lényegében nincs fellebbezési joga.) Talán már az is sokat segítene (?) a rendszeren, ha a nyilvánosságot hangsúlyoznánk. Ennek nem kell szükségképpen szakmainak lennie, például: beülne néhány feleletre az OH helyi képviselője; vagy a HÖK küldene egy tagot; vagy beülne akár a vizsgázó barátja, hozzátartozója. (Ez esetben a nem szakmai anomáliák – mint pl. a korai belekérdezés a feleletbe – valószínűleg kiszűrődnének.

Kocsis Szilveszter

1. Tanárként csak egyetlen vizsgaéves tapasztalata van, a tavalyi évről.
2. A KSz kicsit nehezebbnek tűnt a korábbi évek feladatsorainál. *
3. A KSz időbeosztása (I. rész, II. rész) megfelelő.
4. A kétszintű ÉV kifejezetten *jól működik (jól reprezentál)*.
5. A javítási útmutatóból hiányoznak a nem-típusmegoldások leírásai.
6. A vizsgázók %-ban megadott eredményei sokkal árnyaltabbak, mint a néhány kategóriás osztályzatok. Esetleg érdemes lenne osztályzat nélkül, *csak százalékos eredményeket* megadni.
7. Akik több végzős osztályban tanítanak, azoknak az ÉV egyszeri, nagy mennyiségű dolgozatának kijavítása hosszú, nehéz folyamat.
8. A „fiatal tanárok már ebben a rendszerben nőttek fel” – számukra a régi rendszerrel kapcsolatban nincs valós összehasonlítási alap.

Megjegyzések (OGy):

Nagyon tanulságos a pár éve tanítók („majdnem pályakezdők”) néhány attitűdje. (Leginkább rájuk jellemző (5) (javítási útmutató teljességének hiánya), (7) (nagy mennyiségű, nehéz javítás), (8) (saját érettségije is kétszintű volt). (8)-cal kapcsolatban: 6-8 év múlva a tanárok nagy része nem az Új ÉV-ről, hanem Az ÉV-ről fog beszélni.

* (2)-vel (nehezedő KSz feladatsorok) általában egyetért a tanárok többsége.

Paróczay József

1. „Régen volt.”

Táborné Vincze Márta

2. „Alig van tapasztalatom.”

Megjegyzések (OGy):

Itt arról van szó, hogy a vezető tanárként, alacsonyabb tanórai óraszámmal, esetleg felső tagozatban vagy egy-egy osztályban magas óraszámú tanítók (pl. 6 évfolyamos osztályfőnök matektanár) *sokkal ritkábban érettségiztetnek*, mint gondolnánk. (Közrejátszhat ebben a párhuzamos osztályok tanítása, vagy a (ritka) tanárváltás, amikor valaki elkerül egy osztálytól.) A 3-4 éves vagy esetleg még nagyobb intervallumban történő érettségiztetés során egyáltalán nem alakul ki folyamatosság, nem szűrődnek le tapasztalatok, és nem nagyon alakul ki az összehasonlításon, tapasztalatokon alapuló véleményezés.

Hámori Veronika

A hosszú beszélgetés több mint háromnegyed órát tartott, az ÉV-vel kapcsolatos tartalmas tapasztalatcserének csak egy részét dokumentáltam, és abból is csak egy szűkebb válogatást adok.

1. Hámori Veronika a kétszintű ÉV-t *pártolja*.
2. Szintén pártolja, hogy az Esz a középiskolára épül – tehát nem a felsőoktatás felől szervezett-irányított, tehát **nem felvételi**, hanem elsősorban **érettségi vizsga**.
3. (Többször hangsúlyozta, hogy tudomása van olyan OH tervezetekről, jelenlegi kutatásokról, projektekről, amelyekben azt vizsgálják, hogyan lehetne ismét az egyetemek, főiskolák „kezébe adni” a felvételiztetést. Ezt a koncepciót Hámori Veronika **erősen ellenzi**.)
4. A felsőoktatás felől szervezett ÉV vizsga a gyerekekkel szemben méltatlan (lenne), hiszen ekkor mást kérnek, mint amit tanítanak.
5. Viszont az Esz ÉV-hez kell(ene) *Esz tanterv*. Ezekben komolyan megjelenhetnének az egyes tudományterületek igényei, felülről irányítva, minden tantárgyból.
6. A KSz vizsgát **nem kell nehezíteni**. A minimális tudást – minden témakör minimumát – viszont meg kell követelni.
7. A KSz rendszere a „teher alatt nő a pálma”, valamint a „boldogság-filozófia: megfelelés” elvekre épül. *Ez így helyes*: a gyengébb képességű, de jóindulatú tanulók eredményesen tudnak megfelelni az ÉV-n.
8. (A Fazekas nem szerencsés ÉV példa, „a leggyengébb osztályokban sem folytatjuk el a kreativitást”.) ☺
9. A „lényeggel és részletekkel” kapcsolatban legfontosabb a cél tisztázása: hiszen KSz-en *többféle kimenet van*.
10. Az Esz vizsgának **rangot kell kapnia**. Első lépés lehet a feltételrendszer reformja (bemenet, kimenet).
11. Az ÉV időbeosztása, feladatok száma stb. megfelelő.
12. Az **iskolai gyakorlás** során nem érdemes a formai előírásokhoz alkalmazkodni. A feladatsorok összeállítása *külön szakma*; az iskolai tanításban további szempontok is vannak. (Pl. a tanuló nehezen tud 3 óránál többet koncentrálni; a vizsgakörnyezethez hű gyakorlás technikailag nehezen valósítható meg (papírformátum, időbeosztás, órarend stb.); azaz a gyakorláshoz *nehéz megfelelő iskolai modellt találni*.)
13. Az ÉV sokszínűsége nem baj (nem probléma).
14. A választható feladat lehetősége szintén helyes elv – ha az I. részben minden feladatot meg kell oldani, tehát ott nem jelenik meg a választhatóság.
15. Összefügg a választhatósággal az utóbbi években általánosan kialakuló „kapkodási trend”. Az ÉV-n nem biztos, hogy a *gyorsaság* jelent előnyt (nem biztos, hogy érdemes gyorsan kiválasztani pl. a kihagyható feladatot); lehet, hogy előnyösebb a *lassabb*, de *alapos tudás*. (Az első esetben nagyobb szerepet kap a „szerencse-faktor”.)
16. Egyes foglalkozási ágaknál éppen ez a tudás – az esetleg lassúbb, de alaposabb, mélyebb tudás – számít. Nem lenne helyes tehát az ÉV-n felszámolni az erre épülő rendszerelemeket.
17. A javítási útmutató **rendben van** (a rendszer működik). A javító tanár mozgásteret éppen megfelelő.

Megjegyzések (OGy):

(3)-mal kapcsolatban a személyes véleményem egyértelmű. Amikor a kétszintű ÉV bevezetésre került, a felsőoktatáskor irdatlan összegeket vontak el az érettségi-felvételi, azaz a felsőoktatási beiskolázás céljára – hiszen ezeket a feladatokat már nem a felsőoktatás látja el. Ez az összeg az akkori OM, az OKÉV, ... azaz a magyar államhoz került. Jelenleg a (3) koncepció csak *politikai tervként értelmezhető*: ekkor ugyanis, ha a felsőoktatás visszakapná a felvételiztetés jogát, ezzel párhuzamosan csak kis mértékű költségvetési támogatást nyerne – hiszen a felvételiztetést lehet nagyrészt munkaköri tevékenységként is definiálni. Azaz a kétszeri pénzmozgásból nagy hányad maradna az állami költségvetésnél.

(5): tapintható az emelt óraszámú kerettantervek sikertelensége.

(9): Hámori Veronika (7)-tel együtt a KSz ÉV *záróvizsga jellegét* tartja hangsúlyosnak.

(15): A „kapkodási trend” általános jelenség. Egy típuspélda: már a 6- és 4-osztályos középiskolai felvételi vizsgákon is nagyon sok az „olvasnivaló”, azaz a hosszú, nehéz szövegezésű, csak időigényesen értelmezhető feladat; egyre több a programozott megoldási lépéseket tartalmazó feladat, és egyre kevesebb a nyílt végű.

Kiss Géza

1. Be kellene vezetni ezt a „Katz Sanyis-dolgot.” (A célzás a Katz Sándor által megfogalmazott, az ÉV lényegében háromlépcsősre tervezett feladatsorára utal.) Jelenlegi formájában az ESz kicsit erőltetett, a változtatás a legminőségibb szakok előnyére szolgálna.
2. KSz: a grafikonelemzés (statisztika) témaköre erősen túlhangsúlyozott. „Nem kell a tanulókat ostobának nézni.”
3. ESz céljával kapcsolatban: most magasabb szinten a középiskolai anyag számonkérése történik. Kívánatos lenne, hogy az ESz **felsőoktatási belépő** legyen, azaz meg kellene növelni a „felülről történő” (azaz a felsőoktatási) befolyást.
4. (A felsőoktatás folyamatosan elégedetlenkedik: gyenge a felvett tanulók szakmai háttere, alkalmanként beugró vizsgák megíratására kényszerülnek, sőt a megfelelő szakokon a vizsgát kötelezővé is kell tenni.)
5. Az (akár csak részben) matematika irányú felsőoktatásba kerülő tanulók számára a **KSz eredményes megírása félrevezetés**. Ahogyan belép a középiskolába (központilag szervezett felvételi vizsga), ennek megfelelően kellene a felsőoktatási felvételi vizsgát is szervezni.
6. Szintén egyfajta félrevezetés (a rendszer kiskapuinak használata), amikor valaki ESz képzésre jár, de KSz vizsgát ír.
7. KSz: a „gyagyásítás” nem helyes, a minimumszintet fel kellene emelni pl. 20%-ra. A rendszeren történő (korábbi és) további lazítások színvonalcsökkenéshez vezetnek.
8. ESz (KSz) javítási útmutató: a feladatmegoldásokon belüli, az **elvi hibát** jelölő „vastag vonalak” sűrűsödtek, az egyes összefüggő megoldási részek száma növekedett. Most más a jelentése és jelentősége az „elvi hibá”-nak, mint régebben; elvesztette a súlyát. Ennek egyfajta „butítás” a következménye.
9. Alkalmanként hallani olyan tanuló beszámolókat az ESz szóbeli vizsgáról, hogy a feleletbe korán belekérdeztek, az előírásokkal ellentétben. Ennek néha „vakrepülés” az eredménye – a vizsgázó nem tudja helyesen értékelni a saját feleletét. Szükséges lenne a felelet után, rövid időn belül egy visszajelzés, ami kb. jelzi a felelet tartalmi értékét. A szóbeli vizsgáztatói gyakorlat ebben az ügyben nem egységes, lehetne intézményesíteni.
10. Az ESz **szóbeli vizsgán nem kell változtatni**. Cél az, hogy a tanulók a felkészülésük után átlássák a teljes tananyagot. Erre alkalmas a jelenlegi szóbeli vizsga; és az sem tragédia, ha esetleg kisebb anyagrészek kimaradnak.

Megjegyzések (OGy):

(6) valóban rendszeridegen – nem erre találták ki a kétszintű vizsgát. (2), (7): a tanuló iránti „tisztelet” hiányát más kollégák is emlegetik; persze az érettségi átlageredményeket ismerve a helyzet nem ilyen egyszerű.

(8): A problémát („vastag vonalak” sűrűsödése az útmutatóban) jelentősnek tartom. Konceptcionálisan helytelennek tűnik, hogy pl. egy 8 pontos logaritmus-feladat első részében hibásan alakít át a tanuló (elvi hiba, – 2 pont, „vastag vonal”), de a kapott kb. hasonló egyenletet megoldva a maradék 6 pontot megkapja. A régi elvi-hibás javításértelmezés szerint nem nagyon kapott volna részpontot erre a megoldásra. (8) indoklása, hogy a vastag vonalak sűrítése esetén a vizsgázó olyan résztevékenységekre (pl. másodfokú egyenlet megoldása) kap részpontokat, amelyeket helyesen végzett el, és így megérdemel (különben nem kaphatná meg). Ez az érvelés támadható, pl.: a másodfokú egyenletek megoldására már kapott korábban pontokat, a dolgozat más feladatában; ez a logaritmus-feladat nem erről szól.

(9) Meg lehetne próbálni a vizsganapon, pl. 6-8 fejelet után (délben és este) részeredményeket hirdetni. Aki akar, még visszajöhet az aznapi időpontokra. Kicsit furcsa, hogy a tanuló a középszintű vizsganapján tudja meg az eredményt – lényegében tájékoztató, véleményezési és fellebbezési jog nélkül.

Fazakas Tünde

1. KSz pontozási útmutató javítandó; **a jó és a rossz megoldás** között nem tesz lényegi különbséget. A tartalmi helyesség pontozása súlyozottabb lehetne. Idei példa: a binomiális együtthatókat hibásan felírva részpontoszámok adhatók („a képlet egy részét tudta”); így az elvi hibás megoldással több összpont szerezhető, mint az elvileg jó, csak esetleg számolási hibát tartalmazó megoldással.
2. Az ESz szóbeli vizsgán nem kellene feladatmegoldásnak lennie.
3. Az ESz szóbeli vizsgán az alkalmazások körébe bele kellene venni a matematikatörténetet is. („Kezdeményezés kell, egyébként soha ...”)
4. Az ESz szóbeli vizsga pontozási útmutatója „összeszedett és tákolt”. A fejeletek között kicsi a pontszámbeli különbség.
5. Az ESz szóbeli vizsga egy lehetséges fejlesztése pl. két tétel bizonyításának a megkövetelése.
6. Az ESz szóbeli központi tételsora **egyre jobb** (pl. analízis), de még mindig aránytalanok a tételek, és alkalmanként túlságosan kis részt, kis témakört ölelnek fel.
7. Az ESz szóbeli vizsga formájával kapcsolatban: egyes matematikai tételek több helyen is „elsűthetők”. A hangos elmondás így esetleg segíthet egy másik, teremben lévő vizsgázót a felkészülésben.
8. Az ESz szóbeli vizsgán problematikus az **alkalmazások** témaköre. (Nem egységes az elvárás, nem egységes az értékelés.)
9. Az ÉV-n (az ESz szóbeli és írásbeli vizsgán) általában látszik, hogy a kombinatorikai tudás fejlődött.
10. Idei ESz írásbeli könnyebb volt, mint a tavalyi.
11. Az ESz írásbeli egy **konceptcionális problémája**, hogy „*kevés a gondolkodni való*”. Hiányzik egy lebontatlan feladat a nem választhatóak (kötelezőek) közül.

Laczkó László

1. „KSz: az első 30 pontos rész egy vicc”. Rendszerprobléma, hogy már a 8. osztályos tanulók is eredményesen meg tudják írni.
2. A „KSz II. rész rendben van, elfogadható. (Nem felháborító.)”
3. Javaslat: az első rész helyett lehetne *egy (egyetlen) nehéz feladat*.
4. Egy megjegyzés: sok esetben már a középiskola 9. osztályában sem teljesítik a követelményrendszert a tanulók; az ÉV ennek a jelenségnek a vetülete.
5. Az ESz vizsgán szintén az első könnyebb rész helyett egy (egyetlen) nehezebb feladatot kellene kitűzni. (Hasonlóan a régi felvételi feladatsorokhoz.)
6. Problémát jelent, hogy a feladatok több részfeladatból állnak. Egyrészt az a), b), c), d) részfeladatokban gyakran csak annyi a közös, hogy „Kati”. Ezek valójában nem részfeladatok, hanem bújtatott, új feladatok.
7. Másrészt a sok rész kérdés miatt nem derül ki pl. a tanuló gondolkodásának milyensége.

Laczkó László évek óta felüljavító, a fellebbezéseket elbíráló tanár. Sokat bírálta a tanári **javítások színvonalát**. Konkrét részletek nélkül néhány gondolat:

8. Probléma, hogy az ESz javító tanárok kiválasztása önkéntes, jelentkezéses alapon történik. Lehetne szűrni.
9. Gyakran hiányos a javító tanárok szakmai felkészültsége.
10. Nem működik eredményesen a javító tanárok képzése.
11. A felüljavítások során nagy mennyiségű tapasztalat gyűlt össze.

Megjegyzések (OGy):

(1)–(4) rendben van, de a KSz eredményességi statisztikáit (pl. osztályzatátlagok) nem lehet figyelmen kívül hagyni.

(3), (5), (7) a kifejtendő probléma hiányára utal. Valóban, az irányított vagy programozott feladatmegoldás esetén a hiányosság jellemző.

(11) Valóban, a felüljavítási tapasztalatokból mindannyian (minden kolléga) profitálhatnánk.

Dobos Sándor

1. ESz írásbelin túlságosan sok (rész)feladat van. A töredezettség mellett problémát jelent, hogy túlzott a szövegértési igény. (Sok, hosszú szövegezésű feladat.)
2. A 4 óra majdhogynem kevés.
3. A nehézségi szint megfelelő, a tananyaggal konzisztens. (És *egyáltalán nem* laza, „sétágaloppos” a vizsga.)
4. ESz szóbeli vizsgán kicsit szerencsétlen a behatároltság. (Adottak a formai és tartalmi előírások: definíció, tétel, ...).
5. Az ESz szóbeli vizsga hátránya, hogy *előadásra épül*. Jobb lenne egy párbeszéd-típusú, a vizsgázó reagálását megkövetelő vizsgatípus. Például adott témakörhöz néhány különböző kérdés feltevése stb. Persze ezen módszer veszélye a rossz kérdező tanár, aki esetleg félrevezetheti az egész vizsgát.
6. A KSz, ESz javítási útmutató megfelelő, arányos (mennyiségileg).
7. Nem helyes és „heccelés”-nek tűnik néhány formai előírás; például amikor a kész megoldás után még egész mondatos választ kell adni.
8. KSz írásbeli: **jó**, rendben van. Kissé furcsa tapasztalat, hogy a gyengébb képességű tanulók is hibátlanul megoldják az I. részt.

Megjegyzések (OGy):

(1) és (2)-vel kapcsolatban: valóban kissé soknak tűnik az olvasnivaló, a részfeladatok száma és a számolási mennyiség. A választhatósági lehetőség és kötelezettség, az egyéb esztétikai és formai követelmények (pl. szöveges válasz) teljesítése időigényes. A tanulók általában kidolgozzák a munkaidőt, sőt néha nem is tudják befejezni az összes feladatot.

(7) ide kapcsolódik. Sajnos egyáltalán nem egyértelmű, mikor kell valóban kerek mondattal válaszolni, mikor elég csak utalással; elfogadható-e válasznak a dupla aláhúzás vagy nem stb. Ebben az értelemben a javítási útmutatókban szereplő megoldások sem egységesek: néha van egész mondatos válasz, néha nem; néha külön pont jár a válaszáért, máskor nem. Ez kétségtelenül a javításnak, értékelésnek (sőt a formai megkötéseknek is) egy gyenge pontja.

Solti Edit

1. Az ÉV jelenlegi formája **elfogadható**: alapvetően működik, alapvetően szór.
2. Összevetve a középiskolai tananyaggal, tartalmilag problematikus, hogy egyes témaköröket igen hosszú ideig tanítunk (egyenletek, törtkifejezések, trigonometria stb.), míg ezzel szemben az ÉV feladatsorban fellelhető hasonló feladatok mennyiségileg lényegesen kisebb arányban szerepelnek.
3. Egy példa a gráfok témaköréből: „Úgy teszünk, mintha tanítanánk a gráfokat; majd kitűznek egy gyenge kérdést az ÉV-n – lehet, hogy ezért nem is érdemes tanítani.”

4. Leginkább az algebra az, aminek mennyiségi számonkérése nem arányos az időbeli tanulásban ráfordított munkával. Nem méri fel, mi az, amit tényleg megtanultak a diákok; mennyire működnek a mechanikus eljárások stb.
5. Geometria: lényegében nincs, legfeljebb (leginkább) számolási feladatokkal találkozunk. De ez is rendben van: „ha nagyobb részben bekerülne (a geometria), bukna az ország”.
6. Az ÉV nehézségi szintje időben hullámzik – de ez rendben van.
7. A javítási útmutató nagyon megköti a tanári szabadságot. Típushelyzet, hogy egy elvileg hibás megoldásért 17 pontból 15 összekaparható, míg ugyanezen feladat elvileg helyes, de elszámolt, szöveges válasz nélküli megoldásáért csak 14 pont jár.
8. De: az országos rendet máshogy nehéz elképzelni.
9. A javítási útmutatóban majd minden évben van hiba. Egy-egy helytelen szöveg, vagy egyéb zavaró rész. (Idén a megoldókulcs rendben volt.)
10. Nagy probléma, hogy a javítás közben kiderülő problémákra nagyon sokára, jellemzően a javítás befejezése után érkezik központi utasítás (ESz, KSz is). Az utólagos módosítás nagyon kényelmetlen és kellemetlen.

Gyenes Zoltán

1. KSz nehézségi szintje idén rendben volt.
2. „Nem nagyon van összehasonlítási alapom.” (Gyenes Zoltán nem régóta tanít.)
3. A javítási útmutató általában rendben van, jól használható.
4. Egy típusprobléma az *ellenőrzések* témaköre: szakmailag sem egyértelmű, és a javítási útmutató sem következetes e tekintetben. Nem derül ki például, miért pont azokon a helyeken, és miért pont olyan módon történik az ellenőrzés.

Megjegyzések (OGy):

(4) Baj van az ellenőrzés definíciójával, valamint a végrehajtás módjával, értékelésével is. A tanári társadalomban meglévő, erre vonatkozó konvenciók nem egyértelműek és nem általánosak.

Szoldatics József

1. A statisztika, valószínűségszámítás témakör túlreprezentált az írásbeli ÉV-n, nem áll arányban pl. a tanítási időkerettel. (A felkészülés miatt fontosabb, de kevésbé számonkért témákat kell elhanyagolni.)
2. Ha úgy számítjuk a pontarányt, hogy a számolós rész az algebrahoz kerül, akkor ez helytelen: egyrészt így az algebra aránya túl nagy; másrészt ezek inkább számolósok-számítások, nem a klasszikus (komoly) algebra területei.
3. A geometria feladat kevés az írásbeli ÉV-n. Ugyanígy a geometria feladatok is ritkán tartalmaznak komoly algebrát.
4. A hosszú szövegezésű, „nyakatekert” feladatok néha erőszakoltak, alkalmazásuk túlzásnak tűnik. (A probléma gyakran a modell kifutásával van.) A gyerekek újak – a régi (típusú) feladatok is megfelelőek lennének. Gyakran érződik az életből vett feladatokon a rájuk erőszakolt szöveg. „A jó gyakorlati feladat „le van védve”: nem a megoldónak kell megmondani a határokat.”
5. A statisztika feladatokat nyugodtan lehetne csupaszítani.
6. Az alfeladatok jelenlegi rendszere (a), b), c) stb.) „játék a számokkal”. Ezek valójában külön feladatok, így egy ESz sor nem 9, hanem valójában 18-20 feladatot tartalmaz.
7. Ha egy tanuló hibásan indít (esetleg az a), b) ... alfeladatokat elrontja), akkor a továbbszámolás ellenőrzése, javítása néha nagyon nehéz. Célszerű lenne kevésbé egymásra épülő feladatokat kitűzni.

8. A javítási útmutatóban az elvi egységet jelző „vastag vonalakból” kevesebb kellene.
9. Az írásbeli ÉV-n az egyes pontok, pontszámok súlya nem azonos.
10. A feladatsor végére három nehezebb feladatot lehetne betenni. (Katz Sándor-féle koncepció.) Egyrészt nem kell még egy színötös tanulónak sem 100%-ot írnia (a jók között is lehetnek még jobbak), másrészt a közel egyenlő eredmények nem szülnek jó vért a gyerekek körében.
11. Előnytelenek a pontosztozkodási megkötések. (A feladatok rögzített pontértékei, darabszámuk stb.) Hasonlóan hangsúlyozni lehetne, hogy a jó eredményhez nem kell minden feladatot, hibátlanul megoldani. (Most egy 80%-os eredmény után hiányzik a tudat: „nekem ennyi elég”.)
12. Az írásbeli feladatsor esetén meg lehetne próbálni bevezetni a „rugalmas ponthatárokat”, nem kellenének a szigorú formai-pontozási megkötések. (Lehetne előteszt, majd utólagos korrekció, százalékos eredményközlés.)
13. A szóbeli vizsga egy furcsasága, hogy jól felkészült gyerekek is többször gyenge (váratlan) eredményt produkálnak. Az eredmény ellenőrzésére nincs mód, a tanulók védelme nem megoldott.
14. A szóbeli vizsgán gyakran történik „belekérdezés”, és nem mindig segítő szándékkal.

Megjegyzések (OGy):

(12) Ez a gondolat a jelenlegi lebonyolítási rendszertől nagyon idegen.